

Twan Huys
(foto: NOS, Stefan Heijndael)

INTERVIEW MET JOURNALIST/PROGRAMMAMAKER TWAN HUYS

'ER LIJKT EEN HISTORISCH MOMENT AAN TE KOMEN'

Gedurende zijn carrière sprak Twan Huys met zowel Bill als Hillary. Deze ontmoetingen verliepen niet zonder slag of stoot. Voor informatie over de Clintons kunnen journalisten zelden bij de hoofdrolspelers zelf terecht. In zijn boek *De Clintons* (Prometheus) schetst Twan Huys een portret van een omstreden en tegelijkertijd aanbeden politiek echtpaar: 'Stel dat Hillary wint, wat betekent dit dan voor vrouwelijke leerlingen?'

IVO PERTIJS

Dat Nederlanders met name sympathie hebben voor Hillary Clinton, verbaast Twan Huys niets. 'Vooral als het om zaken gaat die over ons geweten gaan, zijn wij progressief. De Verenigde Staten maken de laatste jaren een ruk naar links. Dat past veel beter bij Hillary Clinton dan bij welke andere Republikeinse presidentskandidaat ook', vertelt Huys. Onder druk van Bernie Sanders koos Hillary Clinton tijdens de voorverkiezingen steeds vaker voor linkse standpunten. Intussen wordt er in de Verenigde Staten volop gedebatteerd over de euthanasiewetgeving, de legalisering van softdrugs en het homohuwelijk. Huys: 'Al dat soort zaken, die wij al heel lang kennen, zijn de afgelopen tien tot vijftien jaar in Amerika enorm in beweging gekomen.'

Aanvankelijk waren Obama en Clinton tegen het homohuwelijk, maar ze zijn allebei in een vrij korte periode bijgedraaid. Een dergelijke plotselinge draai zie je in Nederland niet snel gebeuren.

'De afgelopen twintig, dertig jaar is de Amerikaanse homobeweging zeer activistisch geworden. Je zag dit ook bij het rookverbod. Dat reikt veel verder dan in Nederland. Heel New York is rookvrij: op parken, terrassen, cafés en restaurants. Als een actiegroep zich in Amerika sterk maakt voor één issue, dan bedrijven ze op een veel slimmere manier actie dan Nederlandse actiegroepen. Met name de homobeweging is daar een schoolvoorbeeld van. Die is daar briljant in. De homobeweging zet politici massaal onder druk. Deze beweging heeft ook bedrijven gedreigd te boycotten als ze geen homovriendelijk beleid hebben. Dat is met allerlei bedrijven gebeurd. Zo ontstonden er cruises speciaal voor homo's. Toen dachten bedrijven: aan deze jongens en meisjes kunnen we geld verdienen, want

zij beschikken over veel geld. De afgelopen vijftien jaar zag je een kentering. Bedrijven werden homovriendelijker en als gevolg daarvan - de politiek loopt altijd achterop - politici ook. Natuurlijk was Barack Obama privé voor het homohuwelijk, maar hij telde zijn knopen. Zolang er een minderheid voor het homohuwelijk was, deed hij er niets mee. Op een gegeven moment had hij door dat een meerderheid het homohuwelijk steunde. Ook bij de Republikeinse partij zijn er steeds minder tegenstanders van gelijke rechten voor homo's. Op het moment dat er een meerderheid is, buigen politici mee.'

Hoe opportunistisch zijn de Clintons?

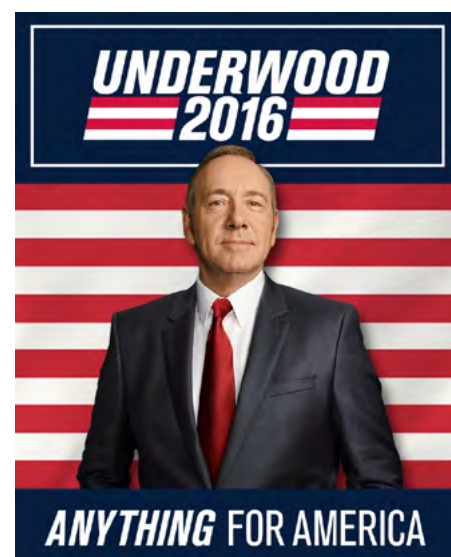
'Als een Amerikaanse presidentskandidaat nu zou roepen dat hij vindt dat geen enkele Amerikaan geen handvuurwapens mag dragen, dan weet hij dat zijn campagne één seconde na die uitspraak dood is. *Dead on arrival*. Ik vind het niet meer dan logisch dat een politicus naar zijn of haar achterban luistert en dat de boodschap wordt aangepast naar wat de achterban wil; anders ben je geen goede vertegenwoordiger van het volk. Ja, de Clintons zijn opportunistisch, maar dat is Barack Obama ook. Hetzelfde geldt voor Donald Trump. Iedere kandidaat is een opportunist. Van de Clintons kun je zeggen dat zij daar heel erg goed in zijn, anders draai je niet al zo lang mee in dat verkiezingscircus. Ze opereren al decennialang in het centrum van de Amerikaanse macht. Ik denk dat de Clintons daarom niet anders zijn dan Obama. Alleen het feit dat de Clintons langer in de politiek meedraaien heeft er toe geleid dat wij, ook wij in het buitenland, een veel beter beeld van hun vallen en opstaan hebben. Dan kom je op de affaires met vrouwen, de vermeende vastgoedaffaires en allerlei schandalen die er geweest zijn. Dat heeft meer te maken met

het feit dat zij een zekere duurzaamheid in de politiek hebben, dan dat de Clintons veel opportunistischer zouden zijn dan welke andere politicus dan ook. In die zin is er niet zo'n groot verschil tussen de Clintons en Obama, behalve dat laatstgenoemde een schandaaloois presidentschap achter de rug heeft.

In uw boek maakt u een vergelijking met *House of Cards*. Ondanks alle kritiek op het werkelijkheidsgehalte van *House of Cards*, zijn de parallellen met de familie Clinton treffend.

'Dat klopt. De scenarioschrijvers van *House of Cards* hebben zich waarschijnlijk door de Clintons laten inspireren. *House of Cards* schetst het zwartste scenario en het meest pessimistische beeld van de Amerikaanse democratie. Het gaat alleen maar over de invloed

Ondanks dat *House of Cards* een gechargeerde vorm van de werkelijkheid is, hebben elementen van de levens van de Clintons een weg in het script van de serie gevonden

Hillary en Bill Clinton in het Capitool op weg naar de inauguratie van president Barack Obama (foto: Wikimedia Commons)

van geld en de invloed van boze, slechte krachten zoals Frank Underwood en zijn vrouw Claire dat laten zien. Insiders uit Washington nemen afstand van de serie omdat de serie het meest zwarte beeld van hun werk schetst. Het is een gearcheerde vorm van de werkelijkheid. Dat neemt niet weg dat elementen van de levens van de Clintons in het script een weg hebben gevonden, minus de moorden en het alleen maar uit zijn op de macht. Het punt is dat kiezers het beeld hebben gekregen van de Clintons als *power hungry* politici. Dat snap ik ook goed. De Clintons hebben veel gedaan om de macht te behouden, of te verwerven toen het presidentschap van Bill ophield. Daar gaan zij ver in. Ze hebben een machine opgebouwd, een rolodex, een contactennetwerk dat zijn weerga niet kent. Als je iets lulligs over de Clintons zegt, dan word je er keihard uit geflikkerd. Als je een hielenlikker bent en ze naar hun mond praat, dan blijf je meedraaien. Dat heeft vrij heftige vormen aangenomen. De Clintons haten journalisten. Hillary Clinton geeft niet voor niets bijna geen interviews aan journalisten. In april 2015 maakte ze bekend dat ze voor het presidentschap ging en heeft ze een jaar lang bijna geen interviews gegeven. Er stonden geen interviews in *The New York Times* of *The Washington Post*. Aan de andere kant staat Donald

Trump die wel interviews geeft. De Clintons wantrouwen de pers en proberen die te mijden. Dat leidt tot slechte publiciteit. Veel journalisten wantrouwen de Clintons en schrijven dat ook op. Dat voedt vervolgens weer het beeld dat we te maken hebben met onbetrouwbare sujetten die alles voor geld en macht doen. Deels is dat terecht. De Clintons hebben miljarden binnengesleept, onder meer via de Clinton Foundation. Tegelijkertijd doen andere kandidaten dat ook.'

Het schandaal rond het gebruik van een privémailadres door Hillary Clinton bleef maar doorsudderen totdat de FBI haar in juli van criminele daden vrijpleitte. Waarom lukte het de Clintons aanvankelijk niet om hier een einde aan te maken?

'Eén verklaring is het wantrouwen in de pers. Het traditionele wantrouwen jegens de pers heeft bij de Clintons voor de nodige ongelukken gezorgd, zo schrijf ik in mijn boek. Een kleine zaak als de *Whitewater Affaire* die helemaal niet groot had hoeven te zijn is enorm groot geworden omdat Hillary Clinton begin jaren negentig weigerde de documenten in die vastgoeddeal in Arkansas vrij te geven. Dat leidde tot enorm wantrouwen bij de *The Washington Post* en *The New York Times*, die erop zijn gedoken. Uiteindelijk mondde die affaire uit in het

Monica Lewinsky-schandaal. Dat had kunnen worden voorkomen als de Clintons toentertijd open en transparant waren geweest over wat zich in Arkansas had afgespeeld, namelijk niets. Speciale aanklager Kenneth Starr heeft dat onderzoek ook gedaan en hij vond helemaal niets. Totdat een vrouw, Linda Tripp, naar zijn kantoor belde en zei dat ze bandjes had waarop een stagiaire van Bill Clinton zegt dat ze het met de president had gedaan. Pas toen werd het een affaire. Om alle negatieve pers te omzeilen en openbaarheid te vermijden heeft Hillary Clinton als minister van Buitenlandse Zaken via een privéserver een e-mailadres in het leven geroepen. Dat had het omgekeerde resultaat van wat ze beoogde. Nu worden al die e-mails vrijgegeven. Dat was een hele domme actie in de categorie "een ezel stoot zich niet twee keer aan dezelfde steen". Bij Hillary Clinton geldt dat ze dit wel doet: twee, drie, vier keer. Als ze destijds die privéserver niet had gebruikt, dan was er geen schandaal geweest. Het wantrouwen van de Clintons jegens de pers zit met name bij haar. Haar man heeft ook geen vertrouwen in de pers, maar is eerder bereid om journalisten te woord te staan. Zij wil dit absoluut niet. Aan de andere kant is er geen politiek duo in de geschiedenis van de Amerikaanse politiek geweest dat zo absurd onder vuur is genomen. Geen millimeter van hun privéleven blijft onbesproken. Als je dat vergelijkt met de behandeling van andere presidenten of presidentskandidaten, dan is mijn persoonlijke waarneming dat de Amerikaanse pers daarin volledig is doorgeslagen. Bij de Clintons kun je altijd wel een schandaaltje halen of suggereren. Dat is goed voor de oplage van de kranten en voor de *networks*. Wat raar is, is dat de journalistieke onderzoeken naar Bernie Sanders of Donald Trump niet in verhouding staan tot de manier waarop er over de Clintons wordt bericht. Wat weten we nu eigenlijk van Sanders... en over de vastgoeddeals van Trump?'

Mag men in de Amerikaanse politiek fouten maken?

'Ik denk dat de kiezers respect en bewondering hebben voor een politicus die een fout maakt, dat toegeeft en toch doorvecht. Bill Clinton is daar een schoolvoorbeeld van. Toen de affaire rond Jennifer Flowers in 1992 tijdens zijn presidentscampagne aan het licht kwam, de eerste verhalen over het roken van marihuana verschenen, alsook het nieuws dat hij had geprobeerd om onder de militaire dienstplicht uit te komen, is hij doorgegaan met knokken. In New

Hampshire bereikte Bill Clinton in de voorverkiezingen de derde plaats. Hij had geen stem meer, omdat hij zich suf had geluld om alles aan de kiezer uit te leggen. Daar hebben kiezers toch respect voor. Hillary Clinton werd ook al tien keer afgeschreven, maar ze blijft doorgaan en geeft drie toespraken per dag. Waar mensen bewondering voor hebben, is dat zij zo vaak overhoop is geschopt maar steeds weer overeind krabbelt. Als de campagnes in Nederland langer zouden zijn, dan zien we dat hier ook. In Nederland duren de campagnes feitelijk slechts vier weken, dat is veel te kort. In Amerika duren ze te lang. De campagne is er voor de kiezer om het water te kunnen testen en de kandidaten goed te beoordelen. Dat gaat met vallen en opstaan. Dat is goed. Zo kunnen we als kiezer de kandidaten beter beoordelen. Het leuke aan het Amerikaanse systeem met de voorverkiezingen is dat kiezers direct in contact kunnen komen met de kandidaten en hen vragen kunnen stellen. Dat is veel beter dan in Nederland. Zo groeit de groep kiezers in Amerika tijdens voorverkiezingen uit tot een volwassen electoraat.'

Welk element van deze presidentsverkiezingen zou u met leerlingen bespreken?

'Eén van de interessante onderwerpen in de klas die ik als docent zou bespreken is dat er na de historische verkiezingen van 2008, waarbij de eerste zwarte president werd gekozen, er nu een nieuw historisch moment lijkt aan te komen, namelijk de eerste vrouwelijke president van de Verenigde Staten. Wat ik leerlingen zou voorhouden - dat weten veel mensen niet - is dat het vrouwenkiesrecht in Nederland en in de Verenigde Staten vrijwel gelijktijdig is ingevoerd. Na bijna honderd jaar is er in Nederland noch in Amerika een vrouwelijke premier of president geweest. Wat ik leuk zou vinden is om leerlingen de vraag voor te leggen waarom dit zo is. Waarom is er nog nooit een vrouw in het Witte Huis of het Torentje terecht gekomen? Wordt het nu - volgens de leerlingen - tijd voor een vrouwelijke president? Stel dat Hillary Clinton wint, wat zou dit betekenen voor meiden en vrouwen als voorbeeldfunctie als de machtigste persoon in de wereld een vrouw is? Zou je het belangrijk vinden dat er ook in het Torentje een vrouw komt? Persoonlijk denk ik dat het tijd wordt voor vrouwelijk leiderschap zoals Angela Merkel in Duitsland. Ik ben benieuwd hoe Hillary Clinton het presidentschap gaat invullen mocht ze op 8 november tot eerste vrouwelijke president van de Verenigde Staten worden gekozen.' ♦

Foto: Max Goldberg

WIE IS DONALD J. TRUMP?

Voor Nederlanders is Hillary Clinton een oude bekende, maar haar concurrent in de strijd om het presidentschap was tot voor kort een Amerikaan waar men hier 'weleens van had gehoord'. In de Verenigde Staten is Donald J. Trump juist een oude bekende. 'Op een of andere manier is Trump al bijna veertig jaar lang een gespreksonderwerp in Amerika. Niemand in het hele Amerikaanse bedrijfsleven - niet Bill Gates of Steve Jobs, niet Warren Buffet - is zo lang zo beroemd', schrijft de Amerikaanse journalist Michael D'Antonio in zijn biografie over Trump. Iets verderop stelt hij: 'Hoewel Trump overkomt als een unieke en hedendaagse persoonlijkheid, stamt hij uit een oude traditie van rijke-maar-grove succesvolle typen die al in 1831 door Alexis de Tocqueville werd herkend'. D'Antonio vatte het plan op om Trump in diverse interviewsessies te bevragen voor een biografie over de zakenman. Trump stemde in en stond de journalist tien uur lang in zijn appartement in de Trump Tower te woord. Hij voorzag D'Antonio van stapels informatie over zijn leven. Totdat er een kink in de kabel kwam: D'Antonio was niet van plan om Trump in de biografie volledig op te hemelen. Exit D'Antonio, maar de biografie onder de veelzeggende titel *Nooit genoeg* kwam er wel. De auteur neemt de lezer mee naar het New York waarin Trump opgroeide, de rol die vader Fred tijdens zijn jeugd jaren speelde en Trump's verblijf op een militaire academie. 'Het arbeidsethos van Trump maakte deel uit van wat beide mannen zouden gaan beschouwen als een genetisch overgedragen talent voor succes. In deze visie worden sommige mensen geboren om te winnen. Toen Fred dit kenmerk in Donald herkende, vertelde hij de jongen dat hij was voorbestemd om machtig te worden', schrijft D'Antonio over vader en zoon Trump. Flexibel omgaan met regels en de nodige bluf zijn voortdurend terugkerende elementen in het leven van zakenman Trump. Wie eenmaal een deal met hem sluit, komt daar niet zomaar van af. De New Yorkse society (en later de rest van het land) moest weten dat Trump niet zomaar rijk is, maar héél rijk. Daar zorgde hij persoonlijk voor. Tegenstanders wrijven hem graag in dat allerlei deals op een financieel fiasco uitliepen. In de biografie komen zij ook uitgebreid aan het woord. De presidentskandidaat zelf wijst op zijn successen die vaak in de vorm van gebouwen herkenbaar zijn. Voor Nederlandse begrippen is zijn wijze van campagnevoeren soms onnavolgbaar. Hoe kan een politicus willens en wetens een platte leugen verspreiden en twee dagen later het tegenovergestelde beweren? Na het lezen van de enerverende biografie over dit New Yorks fenomeen komt deze strategie niet vreemd over... of zoals Trump het zelf ooit zei: 'Ik ben de auteur van mijn eigen stripboek en het is heerlijk om daarin te leven'. Het slechte nieuws voor Trump is dat een stripheld nog nooit de presidentsverkiezingen heeft gewonnen. IP

Michael D'Antonio, *NOOIT GENOEG*, Spectrum, Houten, 2016, 382 bladzijden